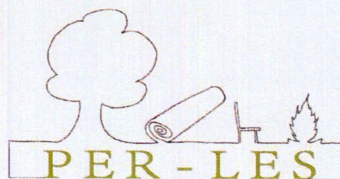
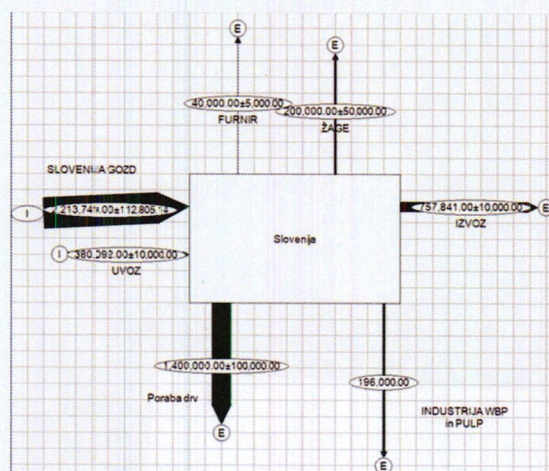

D = 4034214

Predlog spremljanja količin in strukture gozdnih lesnih sortimentov

Avtor: Mag. Mitja Piškur

September 2014

Podatki o količinah in strukturi poseka so med najpomembnejšimi za namene gospodarjenja z gozdovi in gozdarsko politiko. V Sloveniji obstaja razkorak med uradnimi podatki, ki izvirajo iz podatkov ZGS, ter dejanskimi količinami poseka. To dokazujejo tako študije na stalnih vzorčnih ploskvah, bilančne primerjave kot tudi rezultati nacionalne inventure. Problem pa ni unikaten samo za Slovenijo, narobe, enake težave imajo praktično vse države. Tudi razhajanja so na podobnih ravneh in znašajo okvirno okrog 25 % uradnih količin.

Kot primer navajam ocene za Avstrijo in Nemčijo:

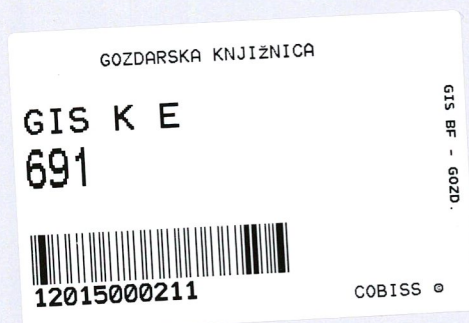
1. Avstrija

Za Avstrijo ocenjujejo (Weiss, Huber, Schwarzbauer 2010), da je dejanski posek okrog 20 % višji od uradnih podatkov. Statistika o poseku v zasebnih gozdovih je najmanj zanesljiva, predvsem na račun manjših gozdnih posesti. Največji del diskrepance v količinah naj bi predstavljal les za kurjavo, čeprav nekatere študije ocenjujejo, da so v teh neevidentiranih količinah tudi hlodi (Avstrijska Agencija za Energijo (HEM) ocenjuje, da je dejansko na trgu 2 milijona m³ hlodovine iglavcev več, kot jih navajajo uradne statistike).

2. Nemčija

V Nemčiji se zavedajo razhajanj med dejanskim posekom in uradnimi statističnimi podatki. Nemško združenje predelovalcev lesa AGR (Arbeitsgemeinschaft Rochholzverbraucher e. V.) v svojem sporočilu za javnost združenje navaja, da je dejanski posek v letu 2011 za 30 % večji od uradnega, kar postavlja pod vprašaj dejanske potenciale za nadaljevanje politike spodbujanja rabe lesa za proizvodnjo energije. Diskrepance so prisotne pri vseh drevesnih vrstah, največ pri listavcih (npr. za bukev + 39 %), pa tudi pri iglavcih (+18%). Tudi podatki iz nacionalnih inventur dokazujejo velika odstopanja. Na podlagi inventur v letih 2008 in 2002 je bil letni posek v obdobju 2002-2008 višji od dejanskega pri iglavcih za 18 %, 39 % pri bukvi in 29 % pri hrastu. Odstopanja so v največji meri posledica slabega zajema (ocene) v zasebnih gozdovih z manjšo posestjo (pod 10 ha).

S primerjavo podatkov iz industrij ter drugih statističnih podatkov ugotavljajo, da so bile gozdarske statistike podcenjene tudi v prejšnjih desetletjih. V obdobju 1991 do 2002 je tako razlika ocenjena na 8,6 milijona m³/leto (Dieter, Englert 2005), kar predstavlja skoraj četrtino uradnega letnega poseka.

Predlog spremljanja količin in strukture gozdnih lesnih sortimentov v Sloveniji

Z vidika industrij in predelave lesa na nacionalnem nivoju so količine, ki se uporabljajo za domačo porabo ter imajo relativno konstanten značaj, drugotnega pomena. Ključno je spremljanje količin, ki vstopajo na trg, in predstavljajo vir surovine za predelavo. S tega vidika je smiselno letno zagotavljati natančno in konsistentno spremljanje za naslednje podatke:

Letno spremljanje zajema:

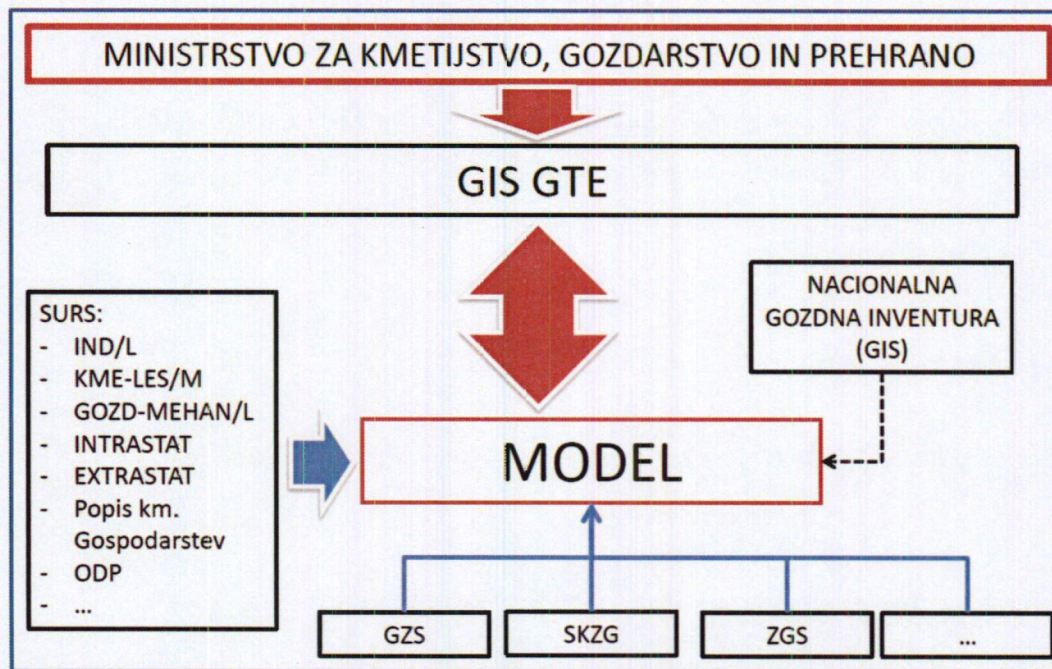
- Poraba hlodovine
- Poraba industrijskega okroglega lesa v industrijah celuloze, vlaknenih in ivernih plošč ter kemikalij
- Zunanja trgovina z okroglim lesom

Vsaka od alinej zgoraj zajema dodatno podrobnejše elemente. Na primer: poraba hlodovine zajema industrije proizvodnje furnirja, žaganega lesa iglavcev in žaganega lesa listavcev.

Periodično spremljanje zajema:

- Poraba drv v gospodinjstvih
- Poraba industrijskega lesa za domačo rabo
- Predelava industrijskega lesa v sekance
- Poraba industrijskega lesa za drogeve in druge proizvode, ki imajo relativno majhen obseg porabe lesa v Sloveniji

S pomočjo programskih orodij (npr. STAN iz Avstrije) je mogoče letno uravnovesiti tokove lesa na nacionalnem nivoju. Primer uravnoveženja je v prilogi 1. Shema spremljanja in viri podatkov so prikazani v sliki 1.

Slika 1: Sistem podatkovnih virov za modelne izračune proizvodnje GLS

Zaključek

Razhajanja med dejanskim in uradnim posekom so prisotna tudi v drugih državah. Izhaja pa, da zakonsko (!) obvezno označevanje in evidentiranje vsakega drevesa za posek (kot je v Sloveniji) ne omogoča realnega izračuna dejanskega poseka. Vsaj tako natančnost je mogoče pridobiti tudi z ocenami v drobni zasebni posesti (primer Avstrija in Nemčija). Na podlagi pristopov v Nemčiji in Švedski predlagamo, da se spremljanje poseka (količin in strukture) na letni ravni izvaja s celovitim spremljanjem v industriji, zunanji trgovini in z ocenami za domačo rabo. Zelo uporabni so podatki iz popisov in vzorčnih popisov kmetijstva, kjer se za kmetijska gospodarstva z gozdom dobijo dobre ocene o poseku na hektar ter predvsem strukturo po namenu rabe. Preverjanje in kalibriranje modela ter podatkov se izvaja preko periodičnih nacionalnih inventur.

Literatura

Weiss G., Huber W., Schwarzbauer P. (2010) Prospects for the market supply of wood and other forest products from areas with fragmented forest-ownership structures. Case study: Austria, BOKU, Dunaj, 82 str.

Dieter M., Englert H. (2005) Gegenüberstellung und forstpolitische Diskussion unterschiedlicher Holzeinschlagsschätzungen für die Bundesrepublik Deutschland. Bundesforschungsanstalt für Forst- und Holzwirtschaft und Zentrum Holzwirtschaft Universität Hamburg, Hamburg. 10 str.

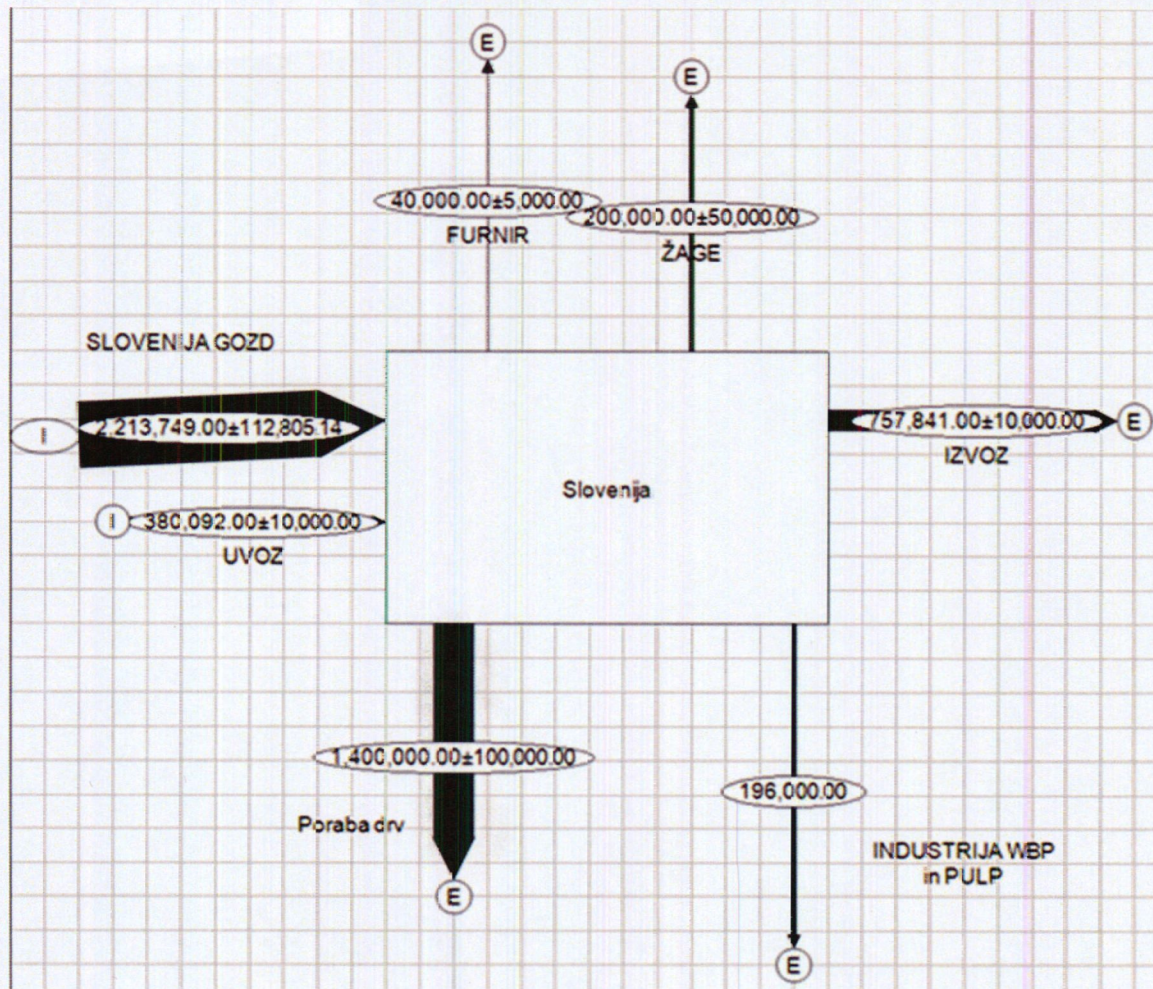
Mantau U. (2004) Holzrohstoffbilanz Für Deutschland - Holzrohstoffaufkommen Und Dessen Verwendung im Jahr 2002. Holz-Zentralblatt, 76: 1026-1028.

Krajnc N., Piškur M. (2006) Tokovi okroglega lesa in lesnih ostankov v Sloveniji. Zb. gozd. lesar., 80: 31-54

Piškur M., Krajnc N. (2009) Tokovi okroglega industrijskega lesa v Sloveniji. Les, 61: 141-145

AGR (2012). AGR bezweifelt amtliche Holzeinschlagsstatistik und hält Biomassepotentiale für überschätzt.

PRILOGA 1: Primer modelnega uravnavanja tokov lesa (modelni primer za okrogli les listavcev)

(Programsko orodje STAN Verzija 2.5, TU Vienna)

GOZDARSKA KNJIŽNICA

GIS K E
691

GIS BR - GOZD

12015000211

COBISS ©